

Rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 26.04.1962, sp. zn. 5 Co 104/62, ECLI:CZ:KSPH:1962:5.CO.104.1962.1

Číslo: 46/1962

Právní věta:

Bylo-li před účinností zák. č. 150/1961 Sb. rozhodnuto i jen o základu nároků (§ 149 odst. 3 o. s. ř.), jde o pravomocné rozhodnutí ve smyslu ust. § 31 odst. 1 zák. č. 150/1961 Sb.; otázka výše nároků se posuzuje podle zák. č. 150/1961 Sb. Rozsah náhrady škody vzniklé z pracovního úrazu člena jednotného zemědělského družstva, které odměňuje družstevníky podle pracovních jednotek.

Soud: Krajský soud v Praze

Datum rozhodnutí: 26.04.1962

Spisová značka: 5 Co 104/62

Číslo rozhodnutí: 46

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Člen družstva, Jednotná zemědělská družstva, Náhrada škody v pracovním právu, Pracovní úraz

Předpisy: 150/1961 Sb. § 11
§ 31 7/1962 Sb. § 16

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce - člen JZD, uplatnil proti žalovanému JZD nárok na náhradu škody za pracovní úraz, který utrpěl dne 14. 9. 1960.

O základu jeho nároku bylo pravomocně rozhodnuto (§ 149 odst. 3 o. s. ř.) v roce 1961.

V předmětném sporu, kde šlo jen o určení výše nároku, uplatnil žalobce nárok na náhradu škody ušlého výdělku po dobu pracovní neschopnosti a na náhradu ušlého výdělku po skončení pracovní neschopnosti vzhledem k tomu, že žalovanému JZD jej neumístilo podle § 6 zák. č. 150/1961 Sb.

Okresní soud v Benešově přiznal žalobci nárok na náhradu ušlého výdělku po dobu pracovní neschopnosti a na náhradu ušlého výdělku po skončení pracovní neschopnosti.

Krajský soud v Praze rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

Z odůvodnění:

Podle § 31 odst. 1 zák. č. 150/1961 Sb. platí ustanovení zákona i o nárocích na náhradu škody na nárocích na náhradu nákladů a dávek podle § § 17 až 19 vzniklých v době od 1. ledna 1957 do 31. ledna 1962, pokud před 1. únorem 1962 nebylo o nich pravomocně rozhodnuto soudem nebo rozhodčím orgánem nebo nedošlo k dohodě.

Podle cit. ustanovení jsou tedy podrobeny režimu zákona č. 150/1961 Sb. i případy, kdy nárok vznikl dříve, než zákon nabyl účinnosti, tj. přede dnem 1. února 1962 (s výhradou shora zmíněnou). Jde tu tedy o případ zpětné účinnosti zákona, ježto nový předpis nařizuje, že ho má být použito i na staré právní poměry již založené, ale teprve od doby počátku působnosti nového zákona. Znamená to, že všechny uvedeným způsobem neskončené případy budou posuzovány podle zákona čís. 150/1961 Sb., a to do všech důsledků.

Zásada zpětného působení zákona je však prolomena, pokud jde o případy, kde došlo k pravomocnému rozhodnutí soudnímu nebo k rozhodnutí rozhodčího orgánu nebo k dohodě účastníky. O pravomocné rozhodnutí jde i v tom případě, kdy bylo pravomocně rozhodnuto toliko o základu nároků (§ 149 odst. 3 o. s. ř.). Otázka základu nároku je tím konečným způsobem vyřízena a v dalším řízení nelze, a to ani v případě, že při posouzení věci z hlediska zák. č. 150/1961 Sb. by byla věc posouzena jinak, na věci ničeho měnit. Otázku výše nároků nutno však posoudit podle zák. č. 150/1961 Sb.

V souzené věci jde o náhradu při úraze člena JZD, kdy je nutno vycházet z ustanovení § 1 - 10 zák. č. 150/1961 Sb., pokud z § 11 cit. zák. nevyplývá odchylná úprava. Odchyly se týkají právě náhrady ušlého výdělku, jehož určení je i předmětem tohoto sporu, a jsou odůvodněny úpravou soc. zabezpečení družstevních rolníků, odchylnou od úpravy soc. zabezpečení zaměstnanců (srov. zák. č. 32/1962 Sb., vyhl. č. 33/1962 Sb.). Dávky důchodového zabezpečení, které družstevníkům podle zákona o soc. zabezpečení družstevních rolníků náležejí, nejsou na stejné výši jako důchody zaměstnanecké. Důchody družstevníků jsou stanoveny pevnými částkami podle výše dosahovaných příjmů, které se za každý rok práce v JZD zvyšují o 1 Výše invalidního důchodu je stejná jako důchodu starobního. Při pracovním úraze mají družstevníci, kteří jsou následkem úrazu invalidní, nárok na zvýšení důchodu o 50,- Kčs, a při částečné invaliditě o 30,- Kčs. Nejvyšší výměra invalidního důchodu není v této úpravě stanovena.

Kdyby pro způsob a rozsah náhrady ušlého výdělku družstevníků platila stejná úprava jako pro zaměstnance, byli by družstevníci ve svých nárocích poškozeni. Nejvyšší výměra invalidního důchodu, do které se náhrada ušlého výdělku poskytuje u zaměstnanců, by u družstevníků prakticky představovala částku, na kterou mají v případě invalidity nárok, i když jde o pracovní úraz, za který družstvo neodpovídá. Proto zákon stanoví a tomto ustanovení odchyly nutné při poskytování náhrady ušlého výdělku družstevníků a z toho důvodu i odchyly pro náhradu pozůstalým.

Náhrada ušlého výdělku se poskytuje do výše jejich původního výdělku. Poskytuje-li se tato náhrada po skončení pracovní neschopnosti nebo při invaliditě, nepřihlíží se k původnímu výdělku, pokud přesahuje částku 1600,- Kčs měsíčně, resp. 19 200,- Kčs ročně. Náhrada se tedy poskytuje do výše, do které je poskytována zaměstnancům III. kategorie. Tato hranice platí bez rozdílu, i když pracovník koná výjimečně práci, která je zařazena do II. pracovní kategorie.

Po dobu pracovní neschopnosti poskytuje se družstevníku náhrada ušlého výdělku, která tvoří rozdíl mezi jeho původním výdělkem a nemocenským, které je poskytováno. V případě, že družstevník dostane po dobu nemoci sociální výpomoc nebo příspěvek ze soc. fondu družstva, poskytne se náhrada, pokud není uhrazena tímto příspěvkem.

Po skončení pracovní neschopnosti je družstvo, které neumístí pracovníka podle § 6 zák. č. 150/1961 Sb., povinno poskytovat mu náhradu ušlého výdělku. Náhrada činí rozdíl mezi původním výdělkem

družstevníka a jeho výdělkem po úrazu s připočtením případného částečného invalidního důchodu.

Při stanovení způsobu výpočtu původního výdělku je nutno vycházet z § 16 odst. 1 a 2 vyhl. č. 7/1962 Sb. Při určování původního výdělku družstevníka se vychází z jeho ročního příjmu. Při výpočtu původního výdělku je třeba jinak postupovat v případě, že družstevníci jsou odměňováni podle pracovních jednotek a jinak v případě, že jsou odměňováni peněžitou formou.

U členů JZD, kteří jsou odměňováni podle počtu odpracovaných pracovních jednotek, jak tomu bylo i v souzeném případě, je základem pro stanovení jejich původního výdělku počet pracovních jednotek, které družstevník odpracoval v kalendářním roce před pracovním úrazem. Jestliže po část tohoto roku nepracoval z vážných důvodů, např. nemoc, pro účast na školení, nebo proto, že v JZD počal pracovat během tohoto roku nebo až během roku, ve kterém utrpěl úraz, vychází se z fiktivního výdělku. Uváží se, kolik pracovních jednotek by družstevník vzhledem ke svým schopnostem a vzhledem k pracovním možnostem družstva mohl odpracovat, kdyby tu vážné důvody nebyly, a určí se tak počet pracovních jednotek za tuto dobu, který s počtem skutečně odpracovaných jednotek tvoří základ pro výpočet původního výdělku.

Odměna za pracovní jednotku se stanoví každý rok ve výši odpovídající výši odměn vyplácených družstevníkům za pracovní jednotku. Do této odměny je třeba zahrnout i hodnotu poskytnutých naturálií a vyplacené prémie. Nepřihlíží se však k výtěžkům ze záhumenku.

Poněvadž odměna vyplácená družstevníkům za pracovní jednotku je známa až koncem kalendářního roku, kdy se provádí vyúčtování odměn za uplynulý kalendářní rok, i náhrada ušlého výdělku se vyúčtovává jednou ročně, ať je poskytována po dobu pracovní neschopnosti nebo po jejím skončení. Není proto třeba provádět přepočty původního výdělku na jednotlivé měsíce a dni.

Při výpočtu výdělku družstevníka po pracovním úraze se vychází stejně jako u původního výdělku z ročního příjmu.

U družstevníka, který je odměňován podle pracovních jednotek, jak tomu bylo i u žalobce, vypočte se výdělek po úraze z příjmu, kterého dosáhl v kalendářním roce, tj. z počtu odpracovaných pracovních jednotek v tomto roce. Nepracoval-li družstevník po část této doby z vážných důvodů, které nesouvisí z pracovním úrazem, určí se počet jednotek, které by odpracoval vzhledem ke svým schopnostem a pracovním možnostem družstva, kdyby tu vážné důvody nebyly.

Při stanovení náhrady ušlého výdělku žalobce vycházel tedy soud vzhledem k tomu, co bylo shora uvedeno, z těchto zásad:

U družstevníků odměňovaných podle pracovních jednotek je možno zjistit jak původní výdělek, ze kterého se v běžném roce při výpočtu náhrady vychází, tak i výdělkem po úraze až koncem kalendářního roku, neboť v té době je známa výše, která je družstevníkům za pracovní jednotky vyplácena. (Proto také náhrada ušlého výdělku se vyplácí do výroční schůze družstva zálohově a vyúčtování se provede s vyúčtováním odměn ostatním členům družstva.) S výjimkou případu, kdy původní výdělek přesahuje částku 19 200,- Kčs, poskytuje se náhrada ušlého výdělku vždy do výše původního výdělku, ať je poskytována za dobu pracovní neschopnosti, po jejím skončení nebo při invaliditě.

Pro vyúčtování náhrad, které za uplynulý kalendářní rok družstevníkovi náleží, je třeba zjistit výši původního výdělku, nemocenské, popř. příspěvku se soc. fondu, výši poskytnutých dávek důchodového zabezpečení a jeho výdělek po úraze. Nastala-li pracovní neschopnost družstevníka během kalendářního roku, je třeba přihlídnout i k příjmům dosažených od počátku roku do dne počátku pracovní neschopnosti.

V případě, že původní výdělek družstevníka přesahuje částku 19 200,- Kčs ročně, vychází se při výpočtu původního výdělku jen z částky 19 200,- Kčs a byl-li pracovník práce neschopný následkem pracovního úrazu, zvýší se náhrada poskytovaná za tu dobu až do výše jeho původního výdělku.

Podle těchto zásad stanovil soud výši původního výdělku, nemocenské a příspěvek ze sociálního fondu, potřebné pro stanovení výše náhrady ušlého výdělku žalobce po dobu pracovní neschopnosti a výše poskytnuté dávky důchodového zabezpečení a výdělek po úrazu, nutné pro výpočet náhrady ušlého výdělku žalobce po skončení pracovní neschopnosti. Výši náhrady ušlého výdělku žalobce po dobu pracovní neschopnosti pak stanovil soud rozdílem mezi původním výdělkem žalobce a poskytovaným nemocenským, od čehož odečetl příspěvek za sociálního fondu družstva, poskytovaný po dobu nemoci. Výše náhrady ušlého výdělku žalobce po skončení pracovní neschopnosti, která přísluší žalobci vzhledem k tomu, že žalované JZD jej neumístilo podle § 6 zák. č. 150/1961 Sb., stanovil soud rozdílem mezi původním výdělkem žalobce a jeho výdělkem po úraze s připočtením částečného invalidního důchodu, vypláceného žalobci Státním úřadem sociálního zabezpečení.

Srov. připravovaný Komentář ÚRO k zák. č. 150/1961 Sb.